

SAMEN VOOR
BIODIVERSITEIT

WERKPROGRAMMA 2023

DELTAPLAN BIODIVERSITEITSHERSTEL

Deltaplan Biodiversiteitsherstel

**SAMEN VOOR
BIODIVERSITEIT**

ONS VERANDERVERHAAL SAMENGEVAT

De uitdaging

Ombuigen biodiversiteitsverlies naar herstel

Wat is daarvoor nodig?

Verminderen drukfactoren en stimuleren gunstige habitats voor biodiversiteit

Welke domeinen?

Openbare ruimte (inclusief stad)
Natuur,
Landbouw

Hoe willen we dit realiseren?

Bouwen van maatschappelijke beweging voor biodiversiteitsherstel

Aanjagen van systeemverandering door aanpak via 5 succesfactoren:

- Draagvlak en gedeelde waarden
- Verdienmodellen
- Gebiedsgerichte samenwerking
- Coherente wetgeving
- Kennis & Innovatie

Monitoring: doen, leren, beter doen

Wat willen we bereiken in de openbare ruimte?

Openbare ruimte wordt ecologisch beheerd
Iedere nieuwe ruimtelijke ontwikkeling levert een toename op van de biodiversiteit

Wat willen we bereiken qua natuur?

De lokaal-specifieke biodiversiteit in natuurgebieden is hersteld. Natuurgebieden zijn effectief met elkaar verbonden via natuurgebieden, agrarisch gebied en openbare ruimte.

Wat willen we bereiken in de landbouw?

Omslag naar natuur

Omslag naar een landbouwsysteem dat in balans is met de omgeving en een positieve bijdrage levert aan de biodiversiteit en waar boeren een goede boterham kunnen verdienen.

AMBITIES NADER UITGEWERKT

- In 2030 bestaat 5% van het landelijk gebied uit groen/blauwe landschapselementen. Dit groeit door naar 10%, uiterlijk in 2050.
- In 2030 wordt 50% van de openbare ruimte (groen & blauw) ecologisch beheerd
- Iedere nieuwe ruimtelijke ontwikkeling levert een toename op voor biodiversiteit. In 2030 geldt dit voor minimaal 50% van de projecten.
- In 2025 wordt in alle provincies stapeling van beloningen toegepast voor boeren die overgestapt zijn op een natuurinclusievere bedrijfsvoering.
- In 2025 is langjarige vergoeding voor ecosystemendiensten gerealiseerd.

VIER ROLLEN STICHTING DELTAPLAN BIODIVERSITEITSHERSTEL

4	Rol	Toelichting
1	Agenderende rol	<ul style="list-style-type: none"> • Publieke en private partijen aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor herstel van biodiversiteit. • Aangeven welke beleidsveranderingen nodig zijn. • Inzetten op structurele beloning van biodiversiteitsprestaties
2	Faciliterende rol	<ul style="list-style-type: none"> • Partijen bij elkaar brengen om gezamenlijk knelpunten voor herstel van biodiversiteit aan te pakken
3	Activerende rol	<ul style="list-style-type: none"> • Community van meer dan 100 partijen voor het delen van kennis en praktijkervaringen over wat een ieder kan bijdragen aan herstel van biodiversiteit in de praktijk. • Stimuleren brede toepassing van tools en (beleids)instrumenten voor herstel van biodiversiteit.
4	Monitoringrol	<ul style="list-style-type: none"> • Prestaties op het gebied van biodiversiteit meetbaar maken • Inzichtelijk maken waar wel en waar nog onvoldoende voortgang wordt geboekt.

Ambitie openbare ruimte:
 In de openbare ruimte zijn biodiversiteit en landschappelijke identiteit, naast veiligheid en aantrekkelijkheid, kerndoelen geworden van het beheer door (semi) overheden. Uitbreidingen van bebouwing en infrastructuur worden zo uitgevoerd dat ze biodiversiteit bevorderen, samenwerking met andere grondgebruikers stimuleren en een positief effect hebben op natuur in het omliggende landelijk gebied.

(Her)inrichting
 Iedere nieuwe ruimtelijke ontwikkeling levert een toename op voor biodiversiteit. In 2030 geldt dit voor minimaal 50% van de projecten.

Beheer
 Beheer openbare ruimte zorgt voor toename van biodiversiteit. In 2030 wordt 50% van de openbare ruimte (groen en blauw) ecologisch beheerd.

Eis in aanbesteding bij nieuwe projecten

Natuurinclusief ontwikkelen/bouwen aantrekkelijker dan niet-natuurinclusief bouwen

Opnemen nieuwe norm in Bouwbesluit

Organisaties hebben de juiste kennis om natuurinclusief te ontwikkelen en te bouwen

Draagvlak: Breed bewustzijn van de maatschappelijke baten van biodiversiteit in de openbare ruimte

Handelingsperspectief voor biodiversiteit in de openbare ruimte meetbaar maken

Eis in aanbestedingen voor groenbeheerders

Overheden en groenbeheerders hebben de juiste kennis over ecologisch beheer

Ecologisch beheer in groenblauwe elementen wordt opgenomen in richtlijnen voor beheer openbare ruimte

Ecologisch beheer van openbare ruimte verankerd in beleid

Opname in systematiek (contractvormen): RAW, UAV-GC etc. door overheden

Opname natuurinclusiviteit in Bouwbesluit door Rijksoverheid

Belonen natuurinclusief ontv. / bouwen door overheden

Uitbouwen Community of Practice

Bundeling krachten kennisinstellingen en natuur-organisaties

Ontwikkelen Kritische prestatie-indicatoren

Opname in contracten door overheden

Ontwikkelen / actualiseren handelingen door kennisinstellingen / adviesbureaus

Ecologisch beheer openbaar groen door decentrale overheden opgenomen in beheer/beleidsplan en uitgevoerd

Ontwikkelen Community of Practice

Agenderend

Agenderend

Agenderend

Activerend

Faciliterend

Monitoring

Agenderend

Faciliterend

Agenderend

Activerend

Lobby

Lobby

Lobby

Partijen activeren en samenbrengen

Partijen activeren en samenbrengen

Ontwikkeling KPI's openbare ruimte

Lobby

Partijen activeren en samenbrengen

Monitor Staat van de biodiversiteit in openbare ruimte

Delen tools en good practices

Ambitie natuur
Het beheer van terreinen van natuurgebieden door natuurbeschermingsorganisaties is optimaal voor het versterken van de ter plekke karakteristieke biodiversiteit en ze krijgen daar een aantrekkelijke beloning voor van leden en overheid. Natuurgebieden zijn effectief met elkaar verbonden via natuurgebieden, agrarisch gebied en openbare ruimte, en het beheer in natuurgebieden en op landbouwgrond is op elkaar afgestemd en versterkt elkaar.

Uitbreiding
Nationaal Natuurnetwerk en 10 procent groenblauwe dooradering in het landelijk gebied gerealiseerd. 2027

Beheer
Habitatspecifieke biodiversiteit in natuurgebieden is hersteld

Succesvolle implementatie Aanvalsplan Landschap

Grondeigenaren worden adequaat beloond voor groenblauwe dooradering

: Breed bewustzijn van de maatschappelijke baten van natuur en biodiversiteit gerealiseerd

Jaarlijks laten zien waar we voortgang boeken en waarom

Doelen VHR en KRW gehaald

Beheer van natuurgebieden wordt adequaat beloond.

Realiseren basiskwaliteit natuur via gebieds-gerichte aanpak

Alle relevante actoren hebben de juiste kennis om groenblauwe dooradering te realiseren

Alle relevante actoren hebben voldoende kennis voor adequaat beheer van natuurgebieden in tijden van klimaatverandering

Beleidsmatige verankering GBDA bij provincies en waterschappen

Concretiseren en onderdeel maken van uitvoering NPLG

Grondeigenaren worden adequaat beloond voor groenblauwe dooradering

Samen met publieke en private partijen tools ontwikkelen

Communiceren maatschappelijke voordelen van natuur (bundelen krachten natuurorganisaties en stakeholders)

Dashboard ontwikkeld door natuurorganisaties

Succesvolle implementatie NPLG

Ervaren natuurbeheerders delen kennis met niet traditionele beheerders

Financieringsstromen niet "verzuild"

Agenderend

Faciliterend

Agenderend

Faciliterend

Activerend

Monitoring

Faciliterend

Faciliterend

Agenderend

Lobby

Organiseren afstemming en concretisering

Lobby

Kennissessies, toolbox

Partijen activeren en samenbrengen

Jaarlijkse publicatie Staat van de Natuur

Ondersteuning praktijk- en trainingsnetwerk LIFE IP

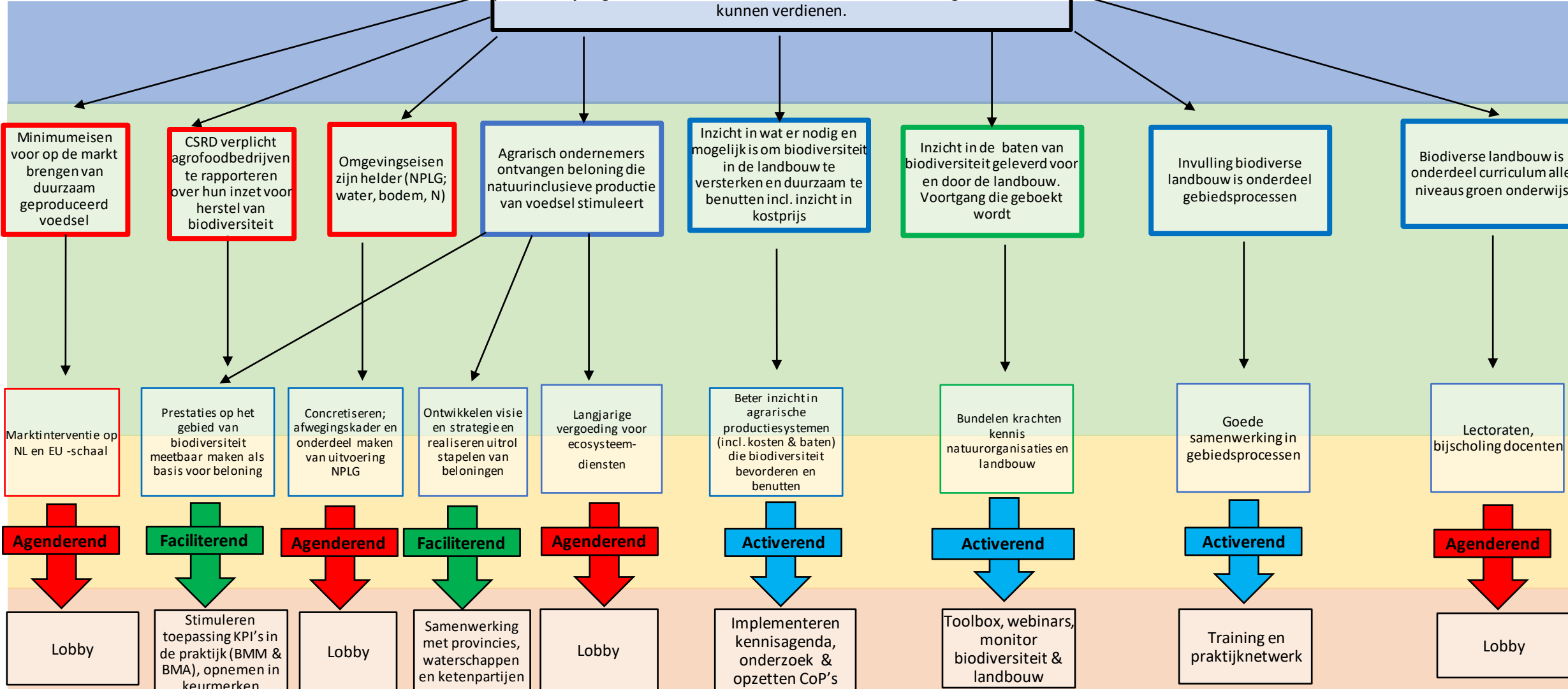
Organiseren kennissessies

Toolbox, kennisdelen

Ambitie landbouw
 Agrarische productiesystemen op rijke en gezonde bodems zijn circulair geworden en maken gebruik van functionele biodiversiteit, ondersteund door technologische innovaties. Hierdoor is de kwaliteit van water, bodem en lucht goed. Agrarisch ondernemers produceren kwalitatief hoogwaardige en gezonde producten en consumenten en burgers waarderen agrarisch ondernemers om hun rol in de voedselvoorziening en hun inzet om dit met duurzame teeltsystemen te realiseren. Het verdienmodel is dusdanig aantrekkelijk dat ook toekomstige generaties graag agrarisch ondernemer willen worden.

Omslag naar een landbouwsysteem dat in balans is met de omgeving en een positieve bijdrage levert aan de biodiversiteit en waar boeren een goede boterham kunnen verdienen.

Agenderend   **Faciliterend**   **Agenderend**   **Faciliterend**   **Agenderend**   **Activerend**   **Activerend**   **Activerend**   **Agenderend**

SPEERPUNTEN DELTAPLAN 2023

1. Implementatie Aanvalsplan Landschap (groenblauwe dooradering landelijk gebied)
2. Stapeling van beloningen mogelijk maken voor natuurinclusieve landbouw
3. Kennis delen en partijen activeren om (samen) aan de slag te gaan met herstel van biodiversiteit (handelingsperspectief bieden)
4. Training en praktijknetwerk gebiedsgericht samenwerken voor biodiversiteit uitrollen (LIFE IP)
5. Ondersteunen en aanjagen innovatieve samenwerkingen
6. Versterken beleid ter stimulering van biodiversiteit in de openbare ruimte
7. Monitoring welke voortgang wordt geboekt op de domeinen landbouw, natuur en openbare ruimte

SPEERPUNTEN DELTAPLAN 2023 (1)

1. Implementatie Aanvalsplan Landschap (10 procent groenblauwe dooradering landelijk gebied)

Samenwerkingsproject met diverse partners van het Deltaplan en overheden

Aanpak:

- Tools voor regionaal handelingsperspectief en beleid
- Financiering en instrumentarium
- Zorgen voor breed draagvlak en commitments (communicatie)

Financiering: activiteiten Deltaplan: projectfunding door LNV en BZK en verschillende provincies en deels vanuit algemene middelen Deltaplan.

SPEERPUNTEN DELTAPLAN 2023 (2)

2. Stapeling van beloningen mogelijk maken voor biodivers ondernemen

- Gezamenlijk beeld bij drempelwaarde
- Gezamenlijke set van KPI's
- Activeren publieke en private partijen
- In beeld brengen impact (waardecreeatie)
- 1 beeld-1geluid

Hoe: samenwerkingsproject initiëren met # provincies en ketenpartners

Financiering: projectfunding vanuit algemene middelen Deltaplan en vanuit provincies

SPEERPUNTEN DELTAPLAN 2023 (3)

3. Kennis delen en partijen activeren om samen aan de slag te gaan met herstel van biodiversiteit (handelingsperspectief bieden)

- Ontwikkeling en promotie brede(re) toepassing van tools en (beleids)instrumenten voor herstel van biodiversiteit (o.a. door kennissessies over handelingsperspectief per doelgroep)
- Verder uitbouwen toolbox voor biodiversiteit (LIFE IP) samen met Groen Kennisnet
- Uitwerken concept basiskwaliteit natuur en vertaalslag naar NPLG i.s.m. partners Deltaplan en LNV
- Platformrol voor delen kennis en ervaringen (communities of practice)
- Uitwerking prioriteiten voor Kennis en innovatie-agenda voor biodiversiteit

Financiering: uit algemene middelen Deltaplan en deels cofunding LNV

SPEERPUNTEN DELTAPLAN 2023 (4)

4. Training en praktijknetwerk gebiedsgericht samenwerken voor biodiversiteit uitrollen (LIFE IP)

- Funding voor uitrol training en opzet praktijknetwerk (cofinanciering)
- Aansluiten bij RTLG / PPLG
- Doorontwikkeling training en tools

SPEERPUNTEN DELTAPLAN 2023 (5)

5. Ondersteunen en aanjagen innovatieve samenwerkingen

- Ondersteunen innovatieve samenwerkingsprojecten ter versterking van biodiversiteit in de praktijk vanuit het Innovatiefonds van het Deltaplan
- Actief communicatie- en mediabeleid

Hoe: In samenwerking met programmateam Agenda Natuurinclusief

Financiering: Projectfunding vanuit partners Deltaplan, private fondsen en vanuit Agenda Natuurinclusief

SPEERPUNTEN DELTAPLAN 2023 (6)

6. Versterken beleid ter stimulering van biodiversiteit in de openbare ruimte

Inzet op:

- Realiseren van meer biodiversiteit wordt een eis bij aanbestedingen
- Meer biodiversiteitvereisten opnemen in Bouwbesluit
- Ecologisch beheer openbare ruimte verankeren in beleid decentrale overheden

Hoe: samen optrekken met programmateam Agenda Natuurinclusief.

Financiering: projectfunding primair vanuit Agenda Natuurinclusief

SPEERPUNTEN DELTAPLAN 2023 (7)

7. Monitoring

1. Jaarlijks uitbrengen Deltaplanpublicatie over biodiversiteit in de Openbare Ruimte, Landbouw en Natuur (dashboard en publieksversie wat gaat goed waar moet harder aan getrokken worden)
2. Voortgangsrapportages partners Deltaplan
3. Organisatie pilot KPI's Openbare ruimte
4. Borging en opschaalbaarheid KPI's:
5. Uitwerken Basiskwaliteit Natuur

Hoe: voor punt 1 samen optrekken met programmateam Agenda Natuurinclusief, voor punt 5 in samenwerking met LNV

Financiering: uit algemene middelen Deltaplan en projectfunding: primair vanuit Agenda Natuurinclusief

ORGANISATIE (1)

1. Voor speerpunten Aanvalsplan; Stapeling van beloningen en Praktijknetwerk: separate programma's
2. Afstemming en organisatie andere speerpunten/projecten vanuit de verschillende werkgroepen voor de succesfactoren

WERKGROEP DRAAGVLAK EN GEDEELDE WAARDEN

Agenda

1. Opstellen pro-actief mediabeleid
2. Opstellen communicatieplan 2023, met daarin o.a.:
  - Doelen opstellen partnerdagen en kennissessies incl. organisatie
  - Strategie communicatie Aanvalsplan Landschap integreren in DP communicatie
  - Afstemming communicatie-activiteiten vanuit LIFE IP
  - Promotie innovatieve projecten Innovatiefonds
  - Promotie Toolbox voor biodiversiteit

WERKGROEP COHERENTE WET- EN REGELGEVING

Splitsing

- Werkgroep Coherente Wetgeving voor biodiversiteit in de landbouw & natuur
- Werkgroep Coherente Wetgeving voor biodiversiteit in de openbare ruimte

Agenda 2023 Landbouw en Natuur:

- Platform voor kennisdelen over beleidsontwikkelingen
- Inzet op langjarige vergoeding voor ecosysteemdiensten
- Klankbord voor beleidsmatige verankering Aanvalsplan
- Klankbord voor beleidsmatig mogelijk maken stapeling van beloningen

Agenda 2023 Openbare ruimte

- Zie speerpunt 5 i.s.m. agenda Natuurinclusief

WERKGROEP KENNIS & INNOVATIE

Agenda 2023

1. Prioriteiten bepalen implementatie kennis- en innovatieagenda voor biodiversiteit
2. Coördineren publicaties Deltaplan over biodiversiteit (openbare ruimte, natuur en landbouw)
3. Uitwerken concept Basiskwaliteit Natuur en vertalen naar handreiking
4. Afstemmen verdere ontwikkeling toolbox voor kennisuitwisseling (vanuit LIFE IP)
5. Klankbord voor lopende trajecten Biodiversiteit op je bord; PPS Boeren met Biodiversiteit; PPS Slimme verdienmodellen in de Akkerbouw.

WERKGROEP VERDIENMODELLEN

Agenda 2023

1. Business case inzichtelijk maken voor boeren. Laten zien wanneer biodivers ondernemen loont.
2. Zicht op innovatieve verdienmodellen die in de praktijk werken.
3. Klankbordgroep voor:
  - Programma 'Stapeling van beloningen' (i.o.)
  - 'Aanvalsplan Landschapselementen'
  - Biodiversiteit op je Bord
  - Slimme verdienmodellen in de Akkerbouw
  - Onder de Streep, Wij-land

WERKGROEP GEBIEDSGERICHTE SAMENWERKING

Agenda 2023

1. Kennisuitwisseling over gebiedsgerichte samenwerking, do's and dont's
Leerervaringen worden vastgelegd in de Leidraad voor gebiedsgericht samenwerken
2. 'Aanjager' voor de uitrol van de training en het praktijknetwerk
3. Klankbord voor:
  - Aanvalsplan landschapselementen
  - Uitrol systematiek 'stapelen van beloningen'

WERKGROEP MONITORING

Agenda 2023

1. Organiseren pilots voor toepassen KPI's voor openbare ruimte
2. Monitoring voortgang LIFE IP projecten
3. Ontwikkeling van een flexibele en integrale systematiek voor toepassing en verdere ontwikkeling van KPI's (borging, opschaling en optelbaarheid van de systematiek)
4. Terugkoppeling vanuit Delta Labs en andere pilotgebieden
5. Voortgangsrapportages partners

VRAGEN?

Heb je vragen? Stel ze via
info@samenvoorbiodiversiteit.nl

Abonneren op onze maandelijkse
nieuwsbrief? Dat kan via onze website.

Deelnemen aan een werkgroep? Stuur dan
een mail naar
info@samenvoorbiodiversiteit.nl

www.samenvoorbiodiversiteit.nl